

6 Φεβρουαρίου, 1991

[ΝΙΚΗΤΑΣ, Δ/σής]

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 146 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΛΙΛΙΑΝ ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ,

Αιτήτρια,

v.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΤΕΛΩΝΕΙΩΝ,

Καθ' ου η αίτηση.

(Υπόθεση Αρ. 970/89).

Λέξεις και Φράσεις — Ο όρος "αλλοδαπός" — Η έννοια του όρου στο Ν. 58/88 σε αντιδιαστολή με το νόμο περί Αλλοδαπών και Μεταναστεύσεως, Κεφ. 105 — Συνέπειες.

5 Ερμηνεία — Ερμηνεία Νόμου — Στη νομοθετική γλώσσα πρέπει να αποδίδεται η συνηθισμένη γραμματική ερμηνεία — Συνεκτικός δεσμός *in pari materia* μεταξύ νομοθετημάτων επιτρέπει την σύγκριση νομοθετημάτων και την ερμηνευτική καθοδήγηση.

10 Με την προσφυγή αυτή, η αιτήτρια ζήτησε την ακύρωση απόφασης του Διευθυντή Τμήματος Τελωνείων με την οποία απορρίφθηκε αίτημά της για έγκριση δασμολογικής ατέλειας αυτοκινήτου το οποίο εισήγαγε από το εξωτερικό. Η αιτήτρια είναι βρετανή υπήκοος αλλά ο σύζυγός της είναι κυπριακής καταγωγής με βρετανικό διαβατήριο.

15 Το Ανώτατο Δικαστήριο, ακυρώνοντας την επίδικη απόφαση, αποφάσισε ότι:

20 1. Ο κώδικας 01.20 στον Τέταρτο Πίνακα του Ν. 58/88 - 129/89, καθιέρωσε τη δασμολογική απαλλαγή για ορισμένες κλάσεις μηχανοκινήτων οχημάτων υπέρ αλλοδαπών υπό προϋποθέσεις, χωρίς ο νόμος να περιέχει ορισμό της λέξης αλλοδαπός, όπως δεν περιέχουν και οι τελωνειακοί νόμοι 1967 έως 1977 οι οποίοι είναι και οι μόνοι στους οποίους παραπέμπει για την ερμηνεία όρων ή λέξεών του. Στο Κεφ. 105 όπως τροποποιήθηκε υπάρχει σχετικός ορισμός. Αλλά τα δύο νομοθετήματα δεν είναι, κατά τη λατινική έκφραση, *in pari materia*, δεν ανήκουν στο ίδιο σύστημα νόμων, ρυθμίζουν διαφορετικά μεταξύ τους θέματα και σχέσεις. Τόσο ο τίτλος τους όσο και η γενική κατηγορία στην οποία εντάσσονται διαφέρουν. Η σύγκριση νομοθετημάτων χωρίς το συνεκτικό δεσμό

in pari materia δεν παρέχει ασφαλή ερμηνευτική καθοδήγηση. Ένας νομοθετικός ορισμός δεν είναι δυνατόν να δεσμεύσει κάθε μελλοντική χρήση της οριζόμενης λέξης. Ο "χρυσός ερμηνευτικός κανόνας" απαιτεί, όπου τούτο είναι δυνατό, να προσδίδει ο εραρμολογιστής του δικαίου στη νομοθετική γλώσσα τη συνηθισμένη γραμματική της σημασία, όπως προκύπτει από τις περιστάσεις χρήσης της, χωρίς παραλείψεις ή προσθήκες. Αλλοδαπός με τη συνηθισμένη του έννοια είναι ο αλλοεθνής, το άτομο ξένης εθνικότητας ή άτομο που δεν έχει την ιδιότητα του πολίτη της Δημοκρατίας, όπως ακριβώς συμβαίνει εδώ. Το συμπέρασμα είναι ότι η λέξη δεν χρησιμοποιείται με τη σημασία του ορισμού στο Ν. 2/72.

2. Η επίδικη απόφαση έχει ληφθεί υπό το κράτος νομικής πλάτης. Παρέλκει η έρευνα των υπολοίπων λόγων ακυρότητας.

Η επίδικη απόφαση ακυρώνεται χωρίς έξοδα.

Αναφερόμενες υποθέσεις:

Meux v. Jacobs [1875] LR 7 HL 481.

Jacobs v. Chaudhuri [1968] 2 All E.R. 124 C.A.

Walker v. Leeds City Council [1976] 3 All E.R. 709 H.L.

Προσφυγή.

Προσφυγή εναντίον της απόφασης του Διευθυντή Τμήματος Τελωνείων με την οποία το αίτημα της αιτήτριας για δασμολογική ατέλεια αυτοκινήτου που είχε εισάξει απορρίφθηκε.

A. Μαρκίδης, για την αιτήτρια.

M. Ραφτόπουλος, Δικηγόρος της Δημοκρατίας, για τον καθ' ου η αίτηση.

Cur. adv. vult.

Ο Δικαστής κ. Νικήτας ανάγνωσε την ακόλουθη απόφαση.

ΝΙΚΗΤΑΣ, Δ: Η αιτήτρια έχει βρετανική υπηκοότητα. Συμπίπτει με την ιθαγένειά της. Ο σύζυγος είναι κυπριακής καταγωγής, αλλά απέκτησε βρετανικό διαβατήριο.

Από το 1958, που μετανάστευσε μέχρι την επάνοδό του στην Κύπρο το 1989, ζούσε στην Αγγλία που ήταν το κέντρο των βιοτικών του σχέσεων. Πρόθεση του ζεύγους ήταν να εγκατασταθεί στην Κύπρο μετά την αφυπηρέτηση του συζύγου τον Ιούλιο του 1989. Ενώ ήταν ακόμη στην Αγγλία, η αιτήτρια ζήτησε να πληροφορηθεί από το Υπουργείο των Εσωτερικών τα δικαιώματα της ως αλλοδαπής σχετικά με δασμολογικές απαλλαγές, στην περίπτωση που θ' αποκτούσε μόνιμη διαμονή στην Κύπρο (βλέπε παράρτημα 1 ημερ. 31/3/89 της ένστασης).

Το ερώτημα παραλέφθηκε στον καθού η αίτηση Διευθυντή του Τμήματος Τελωνείων, που έχει τη σχετική αρμοδιότητα. Η απάντηση ήταν θετική. Η τελωνειακή αρχή, που εγκρίνει τη χορήγηση ατέλειας εισαγομένων ειδών, διαβεβαίωσε την αιτήτρια με επιστολή της ημερ. 13/5/89 (παράρτημα 2) ότι, σύμφωνα με τον κώδικα απαλλαγής 01.20, θα είχε τα ίδια ευεργετήματα με άλλους αλλοδαπούς στην ίδια με αυτή θέση. Παρενθετικά, ας σημειωθεί ότι η αιτήτρια είχε ενημερώσει τις αρχές αναφορικά με τα της ιθαγένειας του συζύγου της. Συγχρόνως στην επιστολή του ο Διευθυντής διευκρίνησε ότι για να εξεταστεί το αίτημα η αιτήτρια έπρεπε πρώτα (1) να αποκτήσει προσωρινή διαμονή στην Κύπρο και (2) να του υποβάλει αίτηση στον καθορισμένο τύπο συνοδευόμενη από τα αναγκαία δικαιολογητικά.

Συμμορφούμενη με την προβλεπόμενη διαδικασία, η αιτήτρια ζήτησε έγκριση για δασμολογική ατέλεια αυτοκινήτου που είχε εισάξει. Όμως το αίτημά της απορρίφθηκε με την αιτιολογία ότι ως σύζυγος Κύπριου θεωρείται ημεδαπή από τη διάταξη του άρθρου 2(1)(β) του περί Αλλοδαπών και Μεταναστεύσεως Νόμου Κεφ. 105, όπως έχει τροποποιηθεί από το άρθρο 2 του ν. 2/72 και επομένως δεν δικαιούται σε απαλλαγή από τους εισαγωγικούς δασμούς. Είναι αμοιβαία αποδεκτό ότι η αιτήτρα δεν θα προέβαινε σε αγορά του αυτοκινήτου αν δεν είχε προηγηθεί η επιστολή παράρτημα 2. Η αιτήτρια αμφισβητεί τώρα τη νομιμότητα της απόφασης αυτής, επιζητώντας την ακύρωσή της.

Ο κώδικας 01.20 στον Τέταρτο Πίνακα του περί Τελωνειακών Δασμών και Φόρων Καταναλώσεως Νόμου 58/88, που τροποποιήθηκε με το ν. 129/89, καθιέρωσε τη δασμολογική απαλλαγή για ορισμένες κλάσεις μηχανοκινήτων οχημάτων υπέρ αλλοδαπών που αποκτούν μόνιμη διαμονή εδώ, υπό την προϋπόθεση πως δεν ασκούν είτε οι ίδιοι ή μέλη της οικογένειάς τους οποιοδήποτε επάγγελμα στη Δημοκρατία. Ο νόμος αυτός δεν περιέχει ορισμό της λέξης αλλοδαπός ούτε οι τελωνειακοί νόμοι 1967 έως 1977 στους οποίους παραπέμπει για την ερμηνεία όρων ή λέξεων που συναντούμε στο νέο νόμο. Αυτό άλλωστε έγινε αποδεκτό και από τις δύο πλευρές. Όμως σε άλλα νομοθετικά κείμενα, δηλαδή το άρθρο 2(β) του ν. 2/72 ορίζεται ότι η φράση "ημεδαπός Κύπριος" περιλαμβάνει και την αλλοδαπή σύζυγο πολίτη της Δημοκρατίας. Η σημασία αυτή αποτέλεσε τη δικαιολογητική βάση γνωμάτευσης που έδωσε ο Βοηθός Γενικός Εισαγγελέας στο Διευθυντή Τελωνείων προτού ο τελευταίος πάρει την επίδικη απόφαση (βλέπε παράρτημα 7).

Ο πρώτος και κύριος λόγος της προσφυγής είναι ότι η απορριπτική της ατέλειας απόφαση οφείλεται σε πλάνη του οργάνου που αφορά στην ερμηνεία του άρθρου 2(β). Εφόσον, κατά την εισήγηση της αιτήτριας, δεν υπάρχει ορισμός στην τελωνειακή νομοθεσία και η οποία δεν προσδιορίζει ότι ο ορισμός του ν. 2/72 ισχύει και για τους νόμους 58/88 και 129/89, η λέξη "αλλοδαπός" έχει, και πρέπει να της αποδοθεί, η φυσική της σημασία. Εν πάση πάντως περιπτώσει η αιτήτρια είναι αλλοδαπή με βάση το Κυπριακό δίκαιο της ιθαγένειας. Η εισήγηση είναι ότι ούτε ο περί Πολίτη της Δημοκρατίας Νόμος αρ. 43/67 μήτε η Συνθήκη Εγκαθίδρυσης προσέδωσαν την κυπριακή ιθαγένεια στην αιτήτρια λόγω του γάμου της. Αυτό θα μπορούσε να συμβεί μόνο ύστερα από αίτησή της για απόκτηση της ιθαγένειας, αλλά ομολογουμένως αυτή δεν είναι η περίπτωση εδώ.

Ο δικηγόρος του καθ' ου η αίτηση υιοθέτησε για τους σκοπούς της αγόρευσής του, την παραπάνω γνωμάτευση παράρτημα 7, χωρίς να προσθέσει οτιδήποτε άλλο. Μετά

τη διαπίστωση έλλειψης νομοθετικού ορισμού στη σχετική νομοθεσία διατυπώνεται ο βασικός συλλογισμός της γνωμάτευσης ως εξής:

5 "Δικαιολογημένα λοιπόν θα πρέπει να ανατρέξουμε στη Νομοθεσία περί Αλλοδαπών (Κεφ. 105 και Ν. 2/72) για την ερμηνεία και εφαρμογή του όρου αυτού στη συγκεκριμένη περίπτωση. Στη νομοθεσία αυτή βρίσκουμε 10 ότι ο όρος 'αλλοδαπός' αποκλείει τα πρόσωπα που είναι 'ημεδαποί'. Η αιτήτρια σύμφωνα με τις πρόνοιες του άρθρου 2(1)(β) του Νόμου 2/72 περί Αλλοδαπών και Μεταναστεύσεως κατατάσσεται στην κατηγορία των 'ημεδαπών'".

15 Περαιτέρω η γνωμάτευση αναφέρει πως διατάξεις που καθιερώνουν δασμολογικές εξαιρέσεις είναι στενά ερμηνευτέες. Τέλος, γίνεται επίκληση σε ερμηνευτική αρχή που αναπτύσσεται στον Maxwell on Interpretation of Statutes 12η έκδοση σελ. 113. Πρόκειται για μια μορφή τεολογικής 20 ερμηνείας που περιορίζει την εμβέλεια και εφαρμογή ενός νόμου στα όρια του ουσιαστικού σκοπού του. Έτσι καταλήγει η γνωμάτευση η υπό κρίση υπόθεση "ξεπερνά τις προθέσεις του νομοθέτη σε σχέση με την εν λόγω απαλλαγή".

25 Θα ήταν δυνατό να συμφωνήσω με τις πιο πάνω σκέψεις αν τα σχετικά νομοθετήματα (Κεφ. 105 και 56/88) ήταν κατά τη λατινική έκφραση *in pari materia*. Σε μια τέτοια περίπτωση είναι θεμιτή η ενιαία ερμηνεία όρου που είναι κοινός σε όλα τα κείμενα υπό την προϋπόθεση όμως 30 ότι ανήκουν στο ίδιο σύστημα νόμων. Έτσι τυχόν ασάφεια κάποιας λέξης μπορεί να αποσαφηνιστεί σε συσχέτισμό με προγενέστερο νόμο. Ωστόσο σε αυτή την περίπτωση οι σχετικές νομοθεσίες ρυθμίζουν διαφορετικά μεταξύ τους θέματα και σχέσεις. Πότε συγκεκριμένοι νόμοι είναι *in pari materia* μας πληροφορεί ο *Halsbury Laws of England* 4η έκδοση, τόμος 44 σελ. 540 παράγραφο 885. 35 Τόσο ο τίτλος των νομοθετημάτων όσο και η γενική κατηγορία στην οποία εντάσσονται διαφέρουν. Δεν είναι περιττό να υπομνησθεί ότι ο μόνος συσχετισμός στον οποίο

προβαίνει ο νόμος 58/88 είναι για όρους ή λέξεις στους περί Τελωνείων και Φόρων Καταναλώσεως Νόμους 1967 έως 1977. Κανένας συνδεδετικός κρίκος ή αναφορά στο Κεφ. 105, όπως τροποποιήθηκε.

Η σύγκριση νομοθετημάτων χωρίς το συνεκτικό δεσμό *in pari materia* δεν παρέχει ασφαλή ερμηνευτική καθοδήγηση. Ένας νομοθετικός ορισμός δεν είναι δυνατό να δεσμεύσει κάθε μελλοντική χρήση της οριζόμενης λέξης. Το ανεπίτρεπτο ανομοιογενών συγκρίσεων επισημαίνει ο Halsbury στον ίδιο τόμο σελ. 552, 553 παράγραφ. 900. 5 10

"Statutes *in pari materia* must generally be carefully distinguished from those passed with different motives and in pursuance of different lines of thought and comparison between statutes not *in pari materia* or the decisions on them affords no reliable guide to their construction. The same words used in different statutory codes may have different meanings in each code, according to the intentions of the statutes and the mischiefs they are designed to prevent." 15

Ο "χρυσός ερμηνευτικός κανόνας" απαιτεί, όπου τούτο είναι δυνατό, να προσδίδει ο εφαρμοστής του δικαίου στη νομοθετική γλώσσα τη συνηθισμένη γραμματική της σημασία, όπως προκύπτει από τις περιστάσεις χρήσης της, χωρίς παραλείψεις ή προσθήκες. Αλλοδαπός με τη συνηθισμένη του έννοια είναι ο αλλοεθνής, το άτομο ξένης εθνικότητας ή άτομο που δεν έχει την ιδιότητα του πολίτη της Δημοκρατίας, όπως ακριβώς συμβαίνει εδώ. Το συμπέρασμα μου είναι ότι η λέξη δεν χρησιμοποιείται με τη σημασία του ορισμού στο ν. 2/72. Ισχυροποίηση της γνώμης αυτής παρέχει ο Halsbury στη σελ. 513 παράγ. 845, στην οποία πραγματεύεται το ίδιο θέμα υπό την έννοια ότι αναφέρεται σε ερμηνευτική διάταξη όπως είναι το άρθρο 2(β) του ν. 2/72. 20 25 30

"The fact that a particular meaning may be assigned to a term for the purposes of a particular statute by an interpretation section contained in it does not necessarily 35

alter the generally accepted meaning of the term when used for other purposes."

5 Βλέπε επίσης τις αποφάσεις *Meux v. Jacobs* [1875] LR 7 HL 481 at 493; *Jacobs v. Chaudhuri* [1968] 2 All E.R. 124 C.A.; *Walker v. Leeds City Council* [1976] 3 All E.R. 709 HL.

10 Έπεται ότι η επίδικη απόφαση έχει ληφθεί υπό το κράτος νομικής πλάνης. Γι' αυτό την ακυρώνω σύμφωνα με το άρθρο 146.4 (β) του Συντάγματος. Ενόψει του παραπάνω συμπεράσματός μου η έρευνα των υπολοίπων λόγων ακυρότητας είναι αχρείαστη. Απ' ό,τι είμαι σε θέση να γνωρίζω το νομικό αυτό θέμα συζητήθηκε για πρώτη φορά και γι' αυτό το λόγο δεν επιδικάζονται έξοδα.

Επίδικη απόφαση ακυρώνεται χωρίς έξοδα.